

© ILVO

Kan je GRIJZE GARNALEN kweken?

Sofie Vandendriessche & Daan Delbare¹

In de diepvriesafdeling van de supermarkt vinden we ze in overvloed: reuzegrote, tropische garnalen uit aquacultuur of kweek. Maar wat met het kleine, superlekkere wilde grut uit onze Noordzee? Is het mogelijk om ook onze grijze garnaal te kweken? Misschien zelfs tot een groter formaat of voor jaren waarin wilde populaties grijze garnalen het moeilijk hebben?

NIETS IS WAT HET LIJKT...

Grijze garnalen kweken, het lijkt op het eerste gezicht makkelijk. Ze planten zich snel voort en ze zijn niet zo kieskeurig in wat ze eten. Toch is niets minder waar. Tot nu toe is het onmogelijk gebleken om een succesvolle commerciële kweek op te zetten. Daarvoor heb je immers vier dingen nodig: een gezonde broedstock van ouderdieren, een goede kweek van larven, een efficiënte vetmesterij en een voldoende grote afzetmarkt.

Dat het niet lukt, ligt alvast niet aan een gebrekkige vraag. Levende, grote grijze garnalen voor vernieuwende culinaire toepassingen, zoals grillen of het maken van sashimi, zijn erg in trek. Voldoende levende ouderdieren bemachtigen is al een heel stuk moeilijker. Het is arbeidsintensief, en het aandeel van garnalen groter dan 7 centimeter is doorgaans slechts 2% van een vangst. Bij kweek kan dit percentage fors omhoog en kan men mikken op een nichemarkt van levende, grote garnalen. Die biedt een meerwaarde van 30% en vormt een goed commercieel perspectief. Het is dus sowieso niet de bedoeling om met kweek de massale wildvangst te vervangen. De wild gevangen, aan boord gekookte grijze garnaal, blijft een gewilde delicatessie en streekproduct.

KANNIBALISME, TROEF, ALSNOG GEEN ÉCHTE KWEK

Waarom vangen we dan niet gewoon wat wilde garnalen en kweken ermee verder in aquacultuurtanks? In 2007-2008 liep een poging om grijze garnaal intensief te kweken op niets uit. De grijze garnaal trok zijn neus op voor de commercieel beschikbare voeders voor garnaal- en viskweek en om die reden werd de piste van de kweek van grijze garnaal verlaten. Onderzoek naar andere facetten van verwerking van grijze garnaal bleef wel doorgaan, waaronder het in leven houden aan boord, het optimaliseren van het kookproces en het verlengen van de houdbaarheid zonder bewaarmiddelen. Tezelfdertijd groeide de kennis over de levensomstandigheden, de voortplanting en het dieet van de grijze garnaal, en dit in vergelijking met andere soorten. Als snel leek de tijd rijp voor een nieuwe poging, op basis van wild gevangen, eidragende vrouwtjes. Maar al bij de eerste stap liep het fout: de volwassen dieren peuzelden de pas ontloken larfjes op, in plaats van het aangeboden voer. De oplossing: de eieren afzonderen en apart verder incuberen. De volgende stap was het grootbrengen van die larfjes. Ook hier faalden de bestaande technieken gebruikt bij andere garnaalsoorten. De sleutel voor succes bleek de aanwezigheid van een

stevige stroming, een juiste temperatuur (18°C), en een aangepast dieet van pas uitgesloten pekelkreeftjes en micro-algen. ILVO-onderzoekers slaagden erin om de larfjes in hoge dichtheid (300 garnalenlarven per liter) op te kweken, met 80% overleving na 30 dagen. Toen die baby-garnaaltjes na 3 à 4 weken een nieuwe gedaanteverwisseling ondergingen en van de waterkolom verhuisden naar de zeebodem, dook een nieuw hindernis op. De grotere garnaaltjes aten de kleinere op. Onnodig te zeggen dat dit kannibalisme nefast is in kweekomstandigheden waarin de dieren dicht op elkaar zitten, zoals bij intensieve aquacultuur. Ook door voldoende zand in de tanks te voorzien, waarin de garnalen zich kunnen verstoppen, bleven de sterftcijfers hoog. En daar staan we vandaag. Het ILVO slaagde er dan wel in om de grijze garnaal onder laboratoriumomstandigheden tot twee generaties ver te kweken, maar nu dienen deze kweektechnieken te worden opgeschaald. Onderzoek binnen nog lopende projecten moet nu uitwijzen of het mogelijk is de triggers voor kannibalisme uit te schakelen en alle resterende hindernissen te overwinnen. Grijze garnalen commercieel kweken, met behoud van smaak en kwaliteit, is misschien nog niet voor morgen. Maar het lijkt ook geen verre droom meer. Intussen moeten we het doen met de wilde grijze garnaal.

¹ ILVO